

SCHIMMEL, Annemarie
(1922-2003)**İslâm kültürü
ve özellikle tasavvuf alanındaki
çalışmalarıyla tanınan
Alman müellifi.**Annemarie
Schimmel

7 Nisan 1922'de Almanya'nın Erfurt şehrinde doğdu. Babası Paul Schimmel felsefe ve mistisizme meraklı bir posta memuru, annesi Anna Schimmel ev hanımıydı. Orta halli bir Protestan ailesi içinde büyüdü. 1939'da lise öğrenimini tamamlayıp Berlin'de Friedrich Wilhelm Üniversitesi'nin Kimya ve Fizik Bölümü'ne kaydoldu; bir süre sonra fen bilimlerinden vazgeçerek Şarkiyat Bölümü'ne girdi. Ernst Kühnel'den İslâm sanat tarihi, mimari ve hat sanatı, Walther Björkman'dan Arapça, Annemarie von Gabain'dan Türkoloji dersleri aldı. Dikkatini Türkiye'ye yönelten hocası Richard Hartmann'ın yanında hazırladığı, Memlûk döneminde Mısır'da halife ve kadıların durumunu inceleyen teziyle Arap filolojisi ve İslâm ilimleri alanında doktor unvanı kazandı (1941). II. Dünya Savaşı yıllarında Alman Dışişleri Bakanlığı'nda Türkçe tercümanı olarak görevlendirildi. Savaşın sonunda Amerikalılar tarafından gözaltına alındı ve beş buçuk ay Marburg'daki kamplarda tutuldu. O günlerde tamamladığı Memlûk Devleti'nde asker, emîr ve sultanların sosyal ve kültürel rollerine dair çalışmasını Marburg Üniversitesi'ne doçentlik tezi olarak sundu. 1946'da doçent oldu ve aynı yıl Üniversitenin Teoloji Fakültesi'nde çalışmaya başladı. Burada "erken dönem İslâm tasavvufunda mistik sevgi kavramı üzerine ikinci bir doktora tezi hazırladı. Bu teziyle Teoloji Fakültesi'nin henüz yeni açılan Dinler Tarihi Bölümü'nde dinler tarihi doktoru unvanı alan ilk kişi oldu (1951).

Schimmel akademik kariyerinin büyük bölümünü yeni Kantçılar'dan Paul Natorp, ilâhiyatta çığır açan Rudolf Otto, katı rasyonalist Rudolf Bultmann ve XX. yüzyılın en önemli din fenomenologu Friedrich Heiler'in ders verdiği Marburg Üniversitesi'nde tamamladı. Kendi ifadesiyle Marburg onun dünyaya açılan penceresi oldu. Hartmann'dan İslâm dinini, Heiler'den dinler tarihi, mistisizm ve dinlerin batinî tarafını, H. H. Schaeder'den Doğu ve Batı kültürlerinin mukayesesini öğrendi. Klasik felsefenin Avrupa'ya ilk defa İslâm'la girdiğini savunan Schaeder'in tavsiyesi üzerine Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin eserlerini okudu. Bundan sonra "hayatımın yeni

dönemindeki o uzun ve çetin günlerimde acımı dindiren bir merhem" diye nitelediği *Meşnevî*'yi yanından hiç ayırmadı. Schimmel'in Marburg'daki faaliyetleri akademik araştırmalarla sınırlı kalmadı. Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun *Nur Baba* adlı romanını *Flamme und Falter* adıyla Almanca'ya çevirdi (1947). Erken yaşlarda Mevlânâ'dan ilham alarak "Lied der Rohrflöte" başlığı altında yazdığı gazeller (1948) Hermann Hesse tarafından takdir edildi; F. Heiler onun bazı mısralarını *Das Gebet* adlı kitabında örnek dua olarak ictibas etti. Mevlânâ hakkındaki ilk çalışması olan *Die Bildersprache Dschelaladdin Rumis* başlıklı eserini de Marburg'da yazdı (1949).

Türkiye'deki yazma eserler üzerinde çalışmak ve ilmi araştırma yapmak amacıyla 1952 yılında İstanbul'a gitti. Bu çalışmaları sırasında birçok Türk şair ve düşünürüyle tanıştı, bazı dergilerde Cemile Kıratlı takma adıyla yazılar yazdı. Çalışkanlığı, ilmi araştırmalardaki titizliği, Doğu ve Batı'nın klasik bilim dillerine hâkimiyeti üniversite çevrelerinin dikkatini çekti. 1954'te Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde Dinler Tarihi Kürsüsü profesörü olarak göreve başladı ve fakültede bu kürsünün kurulmasına öncülük etti, *Dinler Tarihine Giriş* adıyla bir ders kitabı hazırladı (Ankara 1955). Ebû'l-Hasan ed-Deylemî'nin *Sîretü Ebî 'Abdillâh İbnî'l-Hafif eş-Şîrâzî* adlı eserini 300 sayfalık Farsça metin ve ellışer sayfalık Almanca ve Türkçe giriş yazılarıyla neşretti (Ankara 1955). Muhammed İkbâl'in, derinlemesine incelediği *Câvîdnâme* adlı eserini Almanca'ya (1957) ve ertesi yıl Türkçe'ye çevirdi. Doğu ve Batı'nın felsefe, tasavvuf ve mistik akımlarının geniş bir taramasını yapıp kısa bir mukayese, geniş bir giriş yazısı ve zengin açıklamalarla birlikte neşretti (Ankara 1958). Türkiye'de bulunduğu yıllarda sadece ders vermekle kalmayıp müslüman Türk kültürünü, Anadolu'nun yetiştirdiği evrensel

değerleri, tasavvuf şairlerini, düşünürlerini, mistiklerini ve bunları yetiştiren geleceği anlamak için büyük gayret sarfetti.

1959 yılının sonbaharında Marburg'a dönen Schimmel üniversitede kendisine kadro verilmediği için bir yıl açıkta kaldı. Hocası F. Heiler'in teklifi üzerine Milletlerarası Dinler Tarihi Cemiyeti'nin ikinci başkanlığını kabul etti. 1961'den itibaren Bonn Üniversitesi'nde Arapça, Türkçe ve Farsça'nın yanı sıra İslâm sanatları tarihi okuttu. 1961-1972 yılları arasında Albert Theile ile birlikte Almanca ve Arapça olarak yayımlanan *Fikrun wa Fann* dergisinin editörlüğünü yaptı. Bazı düşüncelerine katılmasa da büyük bir hayranlıkla bağlandığı Muhammed İkbâl'den dolayı Hint alt kıtası müslüman kültürüne derin alâka duyan ve bu konuda araştırmalar yapan Annemarie Schimmel, Harvard Üniversitesi'nde Hint müslüman kültürü dersleri okutması için yapılan teklifi kabul etti, 1967'de Indo-Muslimische Kultur adıyla kurulan kürsünün başına geçti. Böylece "ruhumun batı gurbeti" diye tanımladığı ve bir türlü benimseyemediğini söylediği Amerika Birleşik Devletleri'ndeki akademik hayatı başladı. Harvard Üniversitesi'ndeki öğretim üyeliği yanında New York Metropolitan Müzesi'nde İslâm sanatları özel danışmanlığı yaptı, Milletlerarası Dinler Tarihi Cemiyeti başkanlığını yürüttü (1980-1990). Londra'da bulunan İsmâîlî Enstitüsü'nde misafir profesör sıfatıyla dersler verdi. 1992'de yirmi beş yıl çalıştığı Harvard Üniversitesi'nden emekli olarak Bonn'a döndü. Emeklilik döneminde Bonn Üniversitesi Şarkiyat Bölümü'nde ders okuttu, dünyanın çeşitli ülkelerinde konferanslar verdi. Bonn Üniversitesi'nde 1997'de doğumunun 75. yılı münasebetiyle bir Indo-Muslimische Kultur kürsüsü açılması üzerine derslerine burada devam etti. Vasiyeti niteliğindeki otobiyografik eseri *Morgenland und Abendland. Mein west-östliches Leben*'i tamamladıktan kısa bir süre sonra 26 Ocak 2003'te Bonn'da öldü.

Schimmel, İslâm dinini, tarihini ve sanatını tasavvuftan hareket ederek anlamaya ve anlatmaya çalışmış, tasavvuf düşüncesini Avrupa'ya ve dünyaya tanıtmak amacıyla olağan üstü bir çaba sarfetmiş, Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî, Hallâc-ı Mansûr, Yûnus Emre ve Muhammed İkbâl gibi sûfilerin düşünce tarihinde hak ettikleri yeri almaları için büyük bir gayret göstermiştir. Arapça, Farsça, Türkçe, Urduca, Peştuca, Sincî, Gucerâtî, Marathî, Keşmirî, Bengâlî, Sanskritçe, Çekçe, İbrânice, es-

ki Yunanca, Latince, İtalyanca, Rusça, İspanyolca, İsveççe, Hollandaca, Fransızca, İngilizce bilen; Arapça, Farsça, Türkçe, Fransızca, İngilizce, Urduca, Peştuca ve Sintçe'den tercümeler yapan Schimmel'e çeşitli ülkelerde birçok üniversite tarafından fahri doktorluk unvanı verilmiş, madalya ve ödüllere layık görülmüştür. Bunlardan bazıları şunlardır: Pakistan Sitâre-i Kâidia'zam madalyası (1965), Johann-Heinrich-Voss-Preis tercüme ödülü (1980), Federal Almanya Cumhuriyeti Birinci Derece Haç madalyası (1980) ve Birinci Derece Cumhurbaşkanlığı nişanı (1981), Pakistan'ın en yüksek devlet ödülü olan Hilâl-i İmtiyâz nişanı (1984), Federal Almanya Cumhuriyeti Der grosse Bundesverdienstkreuz ödülü (1989), IRCICA Altın madalyası (1990), Türkiye Yazarlar Birliği Üstün Hizmet ödülü (1995), Alman Yayıncılar Birliği Barış ödülü (1995), Mısır Cumhurbaşkanlığı Birinci Derece Bilim ve Sanat nişanı (1996), Özbekistan Cumhuriyeti Dostluk nişanı (2002), Bonn şehrinin altın defterine kayıt (2002).

Bütün ömrünü İslâm araştırmalarına adanmış Schimmel, dillerini bildiği müslüman ülkelerini gezmiş, halklarıyla kaynaşmış ve o kültürleri şiirden sanata, müzikten mimariye, resim ve minyatürden hat sanatlarına kadar bütün tarihî zenginliklerini müşahade etmiştir. Anadolu'daki Selçuklu ve Osmanlı mimari eserlerini, bu eserlerin ana kapılarını süsleyen güzel yazılarına eksettiren başka bir şarkiyatçı yoktur. Minyatürden çiniye, tipografyadan süsleme sanatlarına kadar İslâm sanatlarına karşı özel bir ilgi duymuş, ele aldığı her konuya sevgiyle yaklaşmıştır. Çok geniş bir ilgi alanı olan Schimmel çalışmalarını üç büyük alanda yoğunlaştırmıştır. Tarihî seyri ve gelişimi içerisinde tasavvuf onun çalışmalarının ağırlık noktasını oluşturur. İkinci ilgi alanı müslüman milletlerin şiiridir. Müslüman ülkelerinde konuşulan dilleri iyi bilmesi ve bu ülkelerin halklarıyla kolay anlaşabilen bir mizaca ve şiir dolu bir ruha sahip olması onun bu alanda başarılı olmasını sağlamıştır. Üçüncü araştırma alanı genel olarak İslâm dini olup bu alanda daha çok Hint alt kıtasında yaşanan İslâm'a yönelmiştir.

Eserleri. 100'ün üzerinde eseri ve binlerce makalesi bulunan Schimmel'in en önemli eserleri şunlardır. 1. *Mystical Dimensions of Islam* (Chapel Hill 1975). Tasavvufu ve tarihî gelişimini sekiz ana başlık altında inceleyen eser kısa zamanda başvuru kitabı niteliğini kazanmıştır.

Kitapta tasavvufun köklerinin neoplato-nizmde veya kadim Hint düşüncesinde ve mistisizmde olmadığını, doğrudan doğruya Kur'an-ı Kerim'den kaynaklandığını ortaya koyan Schimmel, Irak'ta Hasan-ı Basri ile başlayan ve Râbia el-Adeviyye ile gelişen zühd hareketinin Hallâc-ı Mansûr ve onun öğrencileri Ebû Bekir es-Sibî, Bâyezîd-i Bistâmî, Cüneyd-i Bağdâdî ile zirveye ulaştığını, tasavvufun Gazzâlî ile saraylarda büyük kabul görmüş olsa da Hallâc dönemine kıyasla bir kırılma yaşadığını belirtir. Schimmel'e göre Gazzâlî'nin *Mîşkâtü'l-envâr* adlı eserinde ilk defa ortaya atıldığı nur anlayışı daha sonra Sühreverdî el-Maktûl tarafından işrak felsefesi (nur metafiziği) olarak geliştirilmiş, böylece tasavvuf iki kola ayrılmıştır. Bunlardan biri Sühreverdî'nin geliştirdiği nur metafiziği, diğeri Muhyiddin İbnü'l-Arabî'nin vahdet-i vücûd anlayışına dayalı sistemdir. Schimmel esas itibarıyla tasavvufun bu iki kaynaktan beslendiğini vurgulamakta ve kitabını büyük mutasavvıfların eserleri ve hayatları hakkında verdiği bilgiler ve yorumlarla derinleştirmektedir. Almanca olarak da yayımlanan (*Mystische Dimensionen des Islam: Die Geschichte des Sufismus*, Köln 1987) ve birçok dile çevrilen eserin iki Türkçe çevirisi vardır (*Tasavvufun Boyutları*, trc. Ender Gürol, İstanbul 1982; *İslâmın Mistik Boyutları*, trc. Ergun Kocabıyık, İstanbul 2001). 2. *The Triumphal Sun: A Study of the Works of Jalâleddin Rûmî* (London 1975). Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî hakkında 1949'da *Die Bildersprache Dschelâleddin Rumis* adıyla küçük bir eser yazan Schimmel, uzun yıllar süren bir araştırmanın ardından kaleme aldığı bu eserde Mevlânâ'nın düşünce dünyasını bütün derinliğiyle ortaya koymuştur. Kitapta Mevlânâ'nın aşk, akıl, felsefe, metafizik, şiir, müzik, semâ ve dua anlayışının yanı sıra Allah, âlem, yaratılış, varlık, antropoloji, kozmoloji ve ilâhiyat konularındaki görüşlerine yer verilmektedir. Schimmel bu büyük eseri kısaltarak yeniden kaleme almış (*Rûmî: Ich bin Wind und Du bist Feuer. Leben und Werk des Grossen Mystikers*, 1978) ve bunu İngilizce'ye tercüme etmiştir (*I am Wind, you are Fire: The Life and Work of Rûmî*, Boston-London 1992). Eser Türkçe'ye de çevrilmiştir (trc. Senail Özkan, *Ben Rûzgârım Sen Ateş: Mevlânâ Celâleddin Rûmî'nin Hayatı ve Eserleri*, İstanbul 1999). 3. *Gärten der Erkenntnis: Texte aus der islamischen Mystik* (Düsseldorf 1982). *Mystical Dimensions of Islam*'ı geliştirici nitelikteki kitapta yazar kırk büyük mutasavvıfın görüşünü kendi

eserlerinden yaptığı tercümeler ve yorumlarla özetlemektedir. 4. *Jesus und Maria in der islamischen Mystik* (München 1996). İslâm dininde, tasavvuf geleneğinde ve müslüman halkların kolektif şuurunda Hz. İsa ve Hz. Meryem'in yerinin araştırıldığı eserde müslümanların Hz. İsa'yı peygamber, Meryem'i iffetin timsali olarak kabul ettikleri ve hristiyan dünyasındaki yaygın kanaatin aksine İslâm dünyasında Hz. İsa'ya ve Meryem'e çok büyük değer verildiği ve saygı gösterildiği vurgulanmaktadır. Büyük mutasavvıfların, eserlerinde Hz. İsa'yı bir münzevî ve örnek bir sûfi olarak gördüklerini belirten yazar bu konuda özellikle Muhyiddin İbnü'l-Arabî, Ferîdüddin Attâr ve Mevlânâ'nın eserlerinden örnekler vermektedir. 5. *Meine Seele ist eine Frau: Das Weibliche im Islam* (München 1995). Genel olarak İslâm tarihinde kadınlara verilen değer in vurgulandığı eserde Hz. Peygamber'in kadınlara karşı hoş görülmesi ve esirgeyici tutumuna ve Kur'an'ın kadınlara verdiği önem ve haklara işaret edilmektedir. Büyük mutasavvıfların dünyayı çirkin bir kocakarı şeklinde gördüklerini hatırlatan yazar öte yandan Allah'ın cemâlinin kadında tecelli ettiğini ve kadının âdeti yaratıcı olduğunu ileri sürer. Bu arada Mevlânâ gibi mutasavvıfların kadınlara verdikleri değere dikkat çekerek sanat ve edebiyatta büyük sûfi kadınların yerini ve başarılarını ön plana çıkarır; klasik dönem tasavvuf düşüncesinde ve edebiyatında kadın-erkek eşitliğinin açık biçimde işlendiğini belirtir. Eser Türkçe'ye (*Ruhum Bir Kadındır*, trc. Ömer Enis Akbulut, İstanbul 2001) ve İngilizce'ye (*My Soul is a Woman*, trc. Susan H. Ray, New York 1997) tercüme edilmiştir. 6. *Und Muhammad ist Sein Prophet: Die Verehrung des Propheten in der islamischen Frömmigkeit* (Düsseldorf / Köln 1981). Schimmel'in Hz. Peygamber'e duyduğu büyük saygının ifadesi olarak ve bir sûfi hissiyatıyla kaleme aldığı bu eser asırlardan beri Resûl-i Ekrem'i bir sevgi çağılayıcı, bir aşk müjdecisi şeklinde değil sadece siyasi bir deha olarak görmek isteyen Batılı çevrelere ve ön yargılı akademisyenlere verilmiş bir cevap niteliğindedir. Bu eserde Schimmel, kendinden önceki şarkiyatçıların Hz. Peygamber'e yönelttiği tenkitlere cevap teşkil edecek önemli açıklamalar yapmaktadır. Meselâ Hz. İsa'nın bekâr olmasını tabii karşılayan hristiyanların Hz. Muhammed'in evlenmesini ve özellikle çok kadınla evlenmesini anlayamadıklarını, Resûl-i Ekrem'in cismanî ve ruhanî kabiliyeti aynı

anda bir arada taşıdığını, çok kadınla evliliğinin daha çok sosyal sebeplere dayandığını söyler. Schimmel eserinde Hz. Peygamber'in yegâne mucizesinin Kur'an-ı Kerim olduğunu vurgular. Resûl-i Ekrem hakkındaki değerlendirmelerinden dolayı Batılı dostlarının kendisine yönelttiği eleştirileri, "Ama ben onu seviyorum" diyerek göğüslemekten çekinmez. Daha çok İslâm'ın tasavvufi boyutuyla ilgilenen yazar Hz. Muhammed'i büyük mutasavvıfların ilk örneği (prototipi) diye görmekte ve bütün sûfilerin Hz. Peygamber'i gerçek kılavuz kabul ettiklerini vurgulamaktadır. Eserde Resûl-i Ekrem'in mi'râcı, peygamberlik misyonu izah edilmekte ve onun için yazılmış birçok şiire ve yeni yoruma yer verilmektedir. İngilizce tercümesini bizzat yazarın yaptığı eser (*And Muhammad is His Messenger: The Veneration of the Prophet in Islamic Piety*, London 1985) Türkçe'ye çevrilmiştir (*Ve Hz. Muhammed [s.a.v.] O'nun Peygamberi'dir: Peygambere İslam İnancında Gösterilen Hürmet*, trc. Okşan Nemlioğlu Aytolu, İstanbul 2007).

7. Calligraphy and Islamic Culture (New York 1984). İslâm kültüründe hat sanatını ve hattatların yetiştirme tarzını konu edinen eserde müellif tasavvuf perspektifinden hat sanatına ve hattatlara yaklaşmakta, "Hatt'ın Çeşitleri", "Hattatlar, Dervişler ve Hükümdarlar", "Hat Sanatı ve Tasavvuf", "Hat Sanatı ve Şiir" ana başlıkları altında İslâm kültürünün şifrelerini çözmeye çalışmaktadır.

8. Wanderungen mit Yunus Emre (Köln 1989). Yunus Emre'nin Allah, tabiat ve insan sevgisinin hikâye formunda anlatıldığı eser Türkçe'ye çevrilmiştir (*Yunus Emre ile Yolları*, trc. Senail Özkan, İstanbul 1999).

9. Deciphering the Signs of God (Edinburgh 1994). Müellifin emeklilik döneminde İngiltere'nin Edinburgh şehrinde "Gifford Konferansları" adı altında verdiği derslerden oluşmaktadır. L. Massignon'un, "Kur'an müslümanların dünya görüşünün anahtarıdır" sözünü düstur kabul eden yazar, bu kitabında fenomenolojik bir bakış açısıyla farklı coğrafyalarda görülen dindarlık anlayışına, tasavvufa, Kur'an ve Hz. Muhammed başta olmak üzere cennet, cehennem, yaratılış ve yeniden diriliş gibi İslâm kültüründe kutsiyet ifade eden birçok meseleye açıklık getirmektedir. Eserin Almanca tercümesini yazarın kendisi yapmıştır (*Die Zeichen Gottes: Die religiöse Welt des Islams*, München 1995; T. trc. Ekrem Demirli, *Tanrı'nın Yeryüzündeki İşaretleri*, İstanbul 2004).

10. Die Träume des Kalifen: Träume und ihre Deutung in der isla-

mischen Kultur (München 1998). İslâm kültür tarihinde rüya, rüya yorumları ve rüya yorumcularına verilen önemin araştırıldığı eserde, peygamberlerden halifelere ve seçkin şahsiyetlere kadar birçok insanın gördüğü önemli rüyalar anlatılmakta ve bu rüyalarla ilgili yorumlara yer verilmektedir (T. trc. Tuba Erkmen, *Halife'nin Rüyaları: İslam'da Rüya ve Rüya Tabiri*, İstanbul 2005).

11. Im Reich der Großmoguln: Geschichte, Kunst, Kultur (München 2000). Hint tarihinin en büyük İslâm devleti olan Bâbü İmparatorluğu'nun tarihini, sanat ve kültürünü konu edinen eser bu imparatorluğu bir masal dünyasına dönüştüren emîr ve sultanların, deha sahibi mimar ve sanatkarların, büyük şair ve din bilginlerinin hayatlarını, sanatlarını ve düşünce dünyalarını tahlil etmektedir. Eşine ender rastlanan bir kültür tarihi olma özelliği taşıyan kitap bilhassa Hint alt kıtasındaki Türk-İslâm mühürüne dikkatleri çekmekte ve buradaki sanat ve kültür geleneğini Tac Mahal estetiği ve evrenselliği örneğinden hareketle vurgulamaktadır.

Schimmel'in diğer telif, tercüme ve eserlerinden bazıları şöylece sıralanabilir: *Die Religionen der Erde: Religionsgeschichte im Abriss* (Wiesbaden 1951); *Die Religionen der Menschheit in Vergangenheit und Gegenwart* (Stuttgart 1959, F. Heiler – K. Goldammer – F. Hesse – G. Lanczkowski – K. Neumann – A. Schimmel); *Pakistan: Ein Schloss mit Tausend Toren* (Zürich 1965); *Arabische Sprachlehre* (Heidelberg 1968); *Al-Halladsch: Märtyrer der Gottesliebe. Leben und Legende* (Köln 1968); *Sind Halk Şiirinde Hallâc-ı Mansûr* (İstanbul 1969, trc. Sofi Huri); *Mirza Asadullah Ghalib: Woge der Rose-Woge des Weins* (Zürich 1971); *Pain and Grace: A Study of Two Mystical Writers of 18th Century Muslim India* (Leiden 1976); *Denn Dein ist das Reich: Gebete aus dem Islam* (Freiburg 1978; Schimmel'in, "Mülk O'nundur: İslâm'dan Seçme Dualar" başlığı altında bir araya getirdiği dualar); *Die Religionen der Menschheit: Islam, I-III*. (Stuttgart / Berlin / Köln / Mainz 1980-1990, III. cildin yazarı Schimmel'dir, eserde İslâm kültürü ve halk dindarlığı gibi konular işlenir); *Islam in the Indian Subcontinent* (Leiden 1980; Alm. *Der Islam im indischen Subkontinent*, Darmstadt 1983); *Türkische Gedichte vom 13. Jahrhundert bis in unsere Zeit* (Ankara 1981); *As Through a Veil: Mystical Poetry in Islam* (New York 1982); *Die orientalische*

Katze (Köln 1983); *Das Mysterium der Zahl: Zahlensymbolik im Kulturvergleich* (Köln 1984; trc. Mehmed Temelli, *Sayıların Esrarı*, İstanbul 1997); *Von Allem und von Einem* (München 1988, Mevlânâ'nın *Fihî mâ fih* adlı eserinin tercümesi); *Muhammad Iqbal: Prophetischer Poet und Philosoph* (München 1989; trc. Senail Özkan, *Muhammed İkbal: Peygambere bir Şair ve Filozof*, İstanbul 2007); *Die Welt des Islam. Zu den Quellen des muslimischen Orients. Eine Reise nach Innen* (Düsseldorf / Solothurn 1995); *West-östliche Annäherungen-Europa in der Begegnung mit der islamischen Welt* (Stuttgart / Berlin / Köln 1995); *Das Buch der Welt: Wirklichkeit und Metapher im Islam* (Würzburg 1996); *Sufismus. Eine Einführung in die islamische Mystik* (München 2000). Schimmel'in eserlerinin ve aldığı ödüllerin geniş birer listesi Ronny Baier'i ile M. E. Subtelny – Muhammed el-Faruque'un hazırladıkları makalelerde bulunmaktadır (bk. bibl.).

BİBLİYOGRAFYA :

J. Christoph Bürgel, "Laudatio auf Annemarie Schimmel", *Gott ist schön und er liebt die Schönheit: Festschrift für Annemarie Schimmel* (ed. A. Giese – J. Christoph Bürgel), Bern 1994, s. 12; Şule Bilman, A. Schimmel'in *Tasavvuf Kültüründeki Yeri* (yüksek lisans tezi, 2004), UÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü; M. E. Subtelny – Muhammed al-Faruque, "Annemarie Schimmel Bibliography", *JTS*, XVIII (1994), s. 17-23; Senail Özkan, "Annemarie Schimmel veya Şairler Ülkesinde Yalnızlık", *Türkiye Günlüğü*, sy. 37, Ankara 1995, s. 56-63; a.mlf., "Annemarie Schimmel (1922-2003): Zümrüt Hayallere Adanmış Bir Ömür", *İslâm Araştırmaları Dergisi*, sy. 9, İstanbul 2003, s. 153-166; S. Wild, "Der Friedenspreis und Annemarie Schimmel: Eine Nachlese", *WI*, XXXVI (1996), s. 107-123; a.mlf., "In Memoriam Annemarie Schimmel (7. April 1922 – 26. Januar 2003)", a.e., XLIII (2003), s. 131-142; Mustafa Kara, "Doğudan Batuya, Batıdan Doğuya Bakan Bir Âlim Prof. Dr. Annemarie Schimmel", *Tasavvuf*, sy. 11, Ankara 2003, s. 488-498; K. Mommsen, "Persönlicher Nachruf für Annemarie Schimmel", *Spektrum Iran*, XVI/1, Bonn 2003, s. 17-23; R. Baier, "Einblick in Leben und Werk Annemarie Schimmels", a.e., XVI/1 (2003), s. 111-114; F. von Schönborn, "Aus Annemarie Schimmel-Spielereien des Islam", a.e., XVI/1 (2003), s. 135-157; H. Peter, "Annemarie Schimmel und die Berliner Universität", a.e., XVII/1 (2004), s. 5-14; Schubert Gudrun, "Annemarie Schimmel zum Gedenken", a.e., XVII/1 (2004), s. 15-22; S. Weidner, "An der Schwelle zu einer neuen Epoche. Annemarie Schimmel und die Kulturvermittlung zwischen Deutschland und der islamischen Welt", a.e., XVII/1 (2004), s. 23-36; Nimetullah Akın, "Annemarie Schimmel", *İslâmîyât*, VII/1, Ankara 2004, s. 171-186; R. Beyer, "Hristiyanlık ve İslâm: Allah'a Giden Farklı Yollar (Annemarie Schimmel'le Röportaj)" (trc. Ömer Yılmaz), *Tasavvuf*, sy. 17 (2006), s. 351-360.

